

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság**

ítélete

Az ügy száma: Pfv.I.20.522/2024/7.

A tanács tagjai: Dr. Szabó Klára a tanács elnöke

Dr. Parlagi Mátyás előadó bíró

Dr. Cseh Attila bíró

Dr. Mocsár Attila Zsolt bíró

Nyíróné dr. Kiss Ildikó bíró

A felperesek: I. rendű felperes I. rendű

(I. rendű felperes címe)

II. rendű felperes II. rendű

(II. rendű felperes címe)

A felperesek képviselője:

felperesek képviselője

(felperesek képviselőjének címe;

ügyintéző: Dr. Krizsa Lajos ügyvéd)

Az alperes: alperes

(alperes címe)

Az alperes képviselője:

Dr. Rádi Péter Pál ügyvéd

(alperes címe)

A per tárgya: közjegyzői okiratból eredő követelés közvetlen végrehajtás útján történő érvényesítéséhez való jog fenn nem állásának megállapítása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó felek:

felperesek

A másodfokú bíróság neve és a felülvizsgálni kért jogerős határozat száma:

Fővárosi Törvényszék 43.Pf.630.148/2024/4.

Az elsőfokú bíróság neve és határozatának száma:

Pesti Központi Kerületi Bíróság 13.P.52.361/2021/19-I.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] Az alperes jogelődje mint hitelező (a továbbiakban: alperes), valamint az I. rendű felperes mint adós és zálogkötelezett deviza alapú kölcsön- és zálogszerződést kötöttek egymással. Az I. rendű felperes szerződéses kötelezettségei vonatkozásában közjegyzői okiratba foglalt egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozatot tett. A szerződést többször módosították, ennek keretében a II. rendű felperes is adóssá vált. A szerződésmódosításokból eredő kötelezettségek tárgyában a felperesek új – közjegyzői okiratba foglalt – kötelezettségvállaló nyilatkozatot tettek.

[2] Az alperes a kölcsönszerződést felmondta, amelynek közlését közjegyző tanúsította. Az alperes nem számolt el a felperesekkel, mert a szerződés fogyasztói jellegének felülvizsgálata során úgy ítélte meg, hogy a felperesek nem fogyasztók. A felperesekkel szemben – végrehajtási záradékolás útján elrendelt – végrehajtás van folyamatban.

A kereset és az alperes védekezése

[3] A felperesek annak megállapítását kérték, hogy az alperesnek a közjegyzői okiratokból eredő követeléseivel közvetlen végrehajtás útján történő érvényesítéséhez való joga nem áll fenn. Indokolásuk szerint a szerződés fogyasztói szerződés, ezért az alperesnek el kellett volna velük számolnia.

[4] Az alperes kérte a kereset elutasítását. Indokolása szerint nem állnak fenn a megállapítási kereseti kérelemnek a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 172. § (3) bekezdésében írt feltételei.

Az elsőfokú ítélet, a másodfokú ítéletek és a Kúria végzése

[5] Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította.

[6] Indokolása szerint a kereset bár jog fenn nem állásának a megállapítását célozza, de a megállapítási kereseti kérelemnek a jogmegóvás szükségességére vonatkozó feltétele nem áll fenn: a felperesek a Pp. 528. § (2) bekezdés *b)* pontja szerinti végrehajtás korlátozása iránti pert indíthatnak arra hivatkozva, hogy a velük szemben támasztott követelés egy része megszűnt. A felperesek keresete ugyanis ténylegesen azon alapult, hogy az alperes nem megfelelően számolta el túlfizetésüket, vagyis indokolatlan összegeket számított fel, amit helyes elszámolás mellett nem tehetett volna meg.

[7] A felperesek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság első jogerős ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

[8] Indokolása szerint a kereset nem felel meg a megállapítási keresettel szemben támasztott legalapvetőbb törvényi követelménynek: a Pp. 172. § (3) bekezdése alapján megállapítási kereset jog vagy jogviszony fennállásának vagy fenn nem állásának a megállapítása iránt terjeszthető elő. Jog alatt alanyi jog értendő, ugyanakkor a kereset szerinti „közvetlen végrehajtás iránti jog” nem minősül alanyi jognak. Az alanyi jog a polgári jogi jogviszonyokban a jogalany jogszabály által meghatározott, biztosított és védett cselekvési lehetősége. A közjegyzői okirat nem jogi tény, nem keletkeztet, módosít vagy szünteti meg magánjogi jogviszonyt. A végrehajtást a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) szabályozza, ami eljárási jogszabály, nem anyagi jogi. Megállapítási kereset esetén a megállapítás tárgya jog vagy jogviszony lehet, ami kizárólag anyagi jog vagy anyagi jogi jogviszony lehet.

[9] A felperesek felülvizsgálati kérelme folytán eljáró Kúria végzésével az első jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte, és a másodfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította.

[10] Indokolása szerint az első jogerős ítélet a Pp. 346. § (5) bekezdésében írtak ellenére nem tartalmazta a Kúria Pfv.I.20.335/2015/3. számú határozatától (a továbbiakban: hivatkozott határozat) jogkérdésben való eltérés okait, valamint a másodfokú bíróság indokolásában nem tért ki az elsőfokú bíróságnak a jogmegóvási szükséglet hiányával kapcsolatos álláspontjára.

[11] A másodfokú bíróság az új eljárásban meghozott jogerős ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

[12] Indokolásában megismételte az első jogerős ítélet indokait, amelyeket változatlanul fenntartott.

[13] A hivatkozott határozattal kapcsolatban kiemelte, hogy attól nem tért el, ezért az eltérés okait sem kellett feltüntetnie. A jelen ügyben és a hivatkozott határozatban a megállapított releváns tények, a kereseti kérelem és az elbírálandó jogkérdés is eltér, ezért hiányzik a két ügy összevethetősége. Magyarország Alaptörvénye (a továbbiakban: Alaptörvény) 25. cikk (3) bekezdése, valamint a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) III. Fejezete alapján alapvető elvárás, hogy a bíróságok egy adott jogszabálynak azonos tartalmat tulajdonítsanak, ugyanannak a jogszabálynak ugyanolyan tények és körülmények mellett nem lehet kétféle értelme. A hivatkozott határozat a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 123. §-át értelmezte, a jelen ügyben azonban a Pp. rendelkezései alkalmazandók, ezért a másodfokú bíróság első jogerős ítéletében nem tért el és nem is tudhatott volna eltérni a hivatkozott határozattól. A két eljárási törvénynek a megállapítási keresetről szóló szabályozásának lényegi egybeesése ugyanakkor további jogi indokolást tesz szükségessé. A Kúria határozata akkor minősül precedensnek, ezáltal követendőnek, ha az mind ténybelileg,

mind jogilag lényeges pontokon hasonlít a konkrét ügghöz. A hivatkozott határozatban a felperes közjegyzői okiratba foglalt tartozáselismerő nyilatkozatot tett, amit a közjegyző végrehajtási záradékkal látott el, a felperes azonban utóbb visszavonta tartozáselismerő nyilatkozatát, ezért keresetében annak megállapítását kérte, hogy a végrehajtandó követelés a tartozáselismerő nyilatkozat visszavonása következtében megszűnt. A felperes álláspontja szerint választhat a végrehajtás megszüntetése iránti per és a végrehajtandó követelés megszűnésének megállapítása iránti per között. A Kúria hivatkozott határozatában abban a kérdésben foglalt állást, hogy miként viszonyul egymáshoz a végrehajtás megszüntetése iránti és a megállapítás iránti per: mindaddig, amíg a felperesnek lehetősége van végrehajtás megszüntetése iránti per indítására, jogvédelme érdekében nem szükséges a megállapítás iránti keresetindítás; csak akkor indokolt megállapítási kereset előterjesztése, ha a jogvédelem másként nem érhető el. A hivatkozott határozatban foglaltakkal szemben a jelen ügyben nem történt tartozáselismerés visszavonása, a felperesek nem állítják emiatt a követelés megszűnését, hanem az elszámolás hiányára alapítottnak állítják a követelés egy részének létre nem jöttét. A két ügy között így már a tények körében olyan lényegi különbség mutatkozik, amelyre tekintettel a hivatkozott határozat a jelen ügyre nézvést elveszti precedensképességét. Ennek hiányában – a hivatkozott határozatból kiragadott egyetlen mondat miatt – a jelen ügyben nem indokolt eltérő döntés meghozatala. A hivatkozott határozatból kiragadott mondatlal ugyanakkor a másodfokú bíróság egyetértett, egy különbséggel: valóban lehetséges negatív megállapítási kereset indítása jog vagy jogviszony fennállásának vagy fenn nem állásának a megállapítása iránt, de annak anyagi jogra kell vonatkoznia. A jelen ügyben azonban a felperesek nem anyagi jogra kérték a megállapítást (vö. az első jogerős ítélet indokolása), amely a kereset elutasítására vezet.

[14] A hivatkozott határozat indokolásából kiragadott mondat szerinti – a végrehajtás joga hiányának megállapítása iránti – kereset nem feleltethető meg a jelen perbeli keresetnek. A jelen perben a felperesek annak bíróság általi megállapítását kérték, hogy az alperesnek „a közjegyzői okiratokból eredő követeléseit közvetlen végrehajtás útján történő érvényesítéséhez való joga nem áll fenn”. Ez a kereset minden elemében alaptalan: a „közjegyzői okiratokból eredő követelés”, a „közvetlen végrehajtás” és az „érvényesítéshez való jog” vonatkozásában is. Okiratból soha nem ered követelés, csak jogviszonyból: a kereset szerinti „közjegyzői okiratból eredő követelés” tehát nem létező, arra vonatkozó bírósági megállapítás alappal nem érvényesíthető. A végrehajtási jog szűkebb értelemben a végrehajtási eljárás megindításának jogát jelenti, a bírósági végrehajtás jellegénél fogva a polgári eljárásjog körébe tartozik; a végrehajtás az adós vagyona ellen irányul, a vagyoni végrehajtás két típusa pedig a teljes (totális) végrehajtás és az egyedi végrehajtás; az egyedi végrehajtás három típusa a bírósági végrehajtás, a közigazgatási végrehajtás és a közvetlen végrehajtás. Közvetlen végrehajtásról tehát akkor beszélünk, ha nem bíróság és nem közigazgatási szerv folytatja le a végrehajtást, hanem maga a jogosult lép fel követelésének behajtása érdekében. A kereset szerinti „közvetlen végrehajtás” esete a jelen ügyben nem áll fenn, a végrehajtást közjegyző rendelte el, közvetlen végrehajtásra vonatkozó bírósági megállapítás ezért alappal nem érvényesíthető. A jogérvényesítés az alanyi jog bíróság előtti kikényszerítésének eszköze, a végrehajtás nem jogérvényesítés, ezért a kereset szerinti „végrehajtás útján történő érvényesítéshez való jog” nem létező alanyi jog, arra vonatkozó bírósági megállapítás alappal nem érvényesíthető.

[15] A felperesi jogvédelemmel kapcsolatban kiemelte, a felperes azt a jogviszonyt viszi perbe, amelyből a védeni kívánt joga ered. A jogcímhez kötöttség talaján álló Pp. alapján a megállapítási kereset csak a megjelölt joghoz kötődhet. Ez csak alanyi jog lehet, eljárási jog

nem, tehát „végrehajtási eljáráshoz való jog” eleve nem lehet tárgya megállapítási keresetnek. Ebből következően a megállapítási kereset további feltétele – a jogvédelmi szükséghelyzet – már nem kíván meg további bírói vizsgálatot. A Kúria végzésében írtakra figyelemmel ugyanakkor kiemelte, hogy a jelen ügyben nincs szó követelésrész megszűnéséről, így az elsőfokú bíróság álláspontja nyilvánvalóan alaptalan. Alaptalan ugyanakkor az ehhez kapcsolódó fellebbezési érvelés is, amely szerint, mivel az alperes nem tett eleget törvényi elszámolási kötelezettségének, a szerződés érvénytelen, amiből egyrészt következik, hogy a végrehajtási eljárásban érvényesített követelés egy része létre sem jött, másrészt az, hogy a végrehajtás emiatt meg sem indulhatott volna. A felperesi érvelés alaptalan és illogikus, mert az adott követelésrész (árfolyamrés, egyoldalú kamat-, költség-, díjmelés) vonatkozásában létre sem jött követelés létre sem jött szerződéses kikötést feltételez, márpedig nem létező szerződéses kikötés érvénytelen sem lehet. Ezzel szemben a törvény az adott követelésrész (árfolyamrés, egyoldalú kamat-, költség-, díjmelés) vonatkozásában az alapul szolgáló szerződéses kikötéshez fogyasztói szerződés esetén semmisséget rendel, amely semmisségi ok következménye nem az érintett követelésrész létre nem jötte. Rögzítette azt is, hogy a hivatkozott határozatban a végrehajtás megszüntetésével és korlátozásával kapcsolatos jogi indokolás a régi Pp. talaján áll, ami alapvetően eltér a Pp. szabályozásától. Mindazonáltal a felpereseknek jogvédelmük érdekében módjában áll megállapítási per helyett érvénytelenségi perben bizonyítani állított fogyasztói minőségüket, illetve fogyasztói minőségükhöz szorosan kapcsolódón a szerződéses kikötések állított érvénytelenségét, amely perbeli igényük – alapossága esetén – elvezethet a végrehajtás korlátozására vagy megszüntetésére is, amit a felperesek a jelen pertől alaptalanul várnak. A másodfokú bíróság ezért az elsőfokú bíróság ítéletét a fellebbezésben felhozottak mentén nem változtathatta meg, még a Kúria végzésében írtak tükrében sem, eljárási szabálysértés hiányában pedig nem volt helye hatályon kívül helyezésnek, így az elsőfokú bíróság ítéletét – részben eltérő jogi indokolás mentén – helybenhagyta.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[16] A felperesek felülvizsgálati kérelmükben kérték a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, és a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását. A felülvizsgálati kérelem szerint a jogerős ítélet sérti a Pp. 172. § (3) bekezdését, valamint jogkérdésben eltér a hivatkozott határozattól, továbbá a Kúria Gfv.V.30.439/2022/15. és Gfv.VI.30.328/2021/6. számú határozatától.

[17] A Pp. 172. § (3) bekezdésének a megsértése körében arra hivatkoztak, hogy jelenleg a megállapítás iránti per indításán kívül nem áll rendelkezésükre jogvédelmet szolgáló jogintézmény, mert a Pp. 528. § (2) bekezdése lényegesen szűkebb körben engedélyezi a végrehajtás megszüntetése vagy korlátozása iránti per megindítását, mint a régi Pp. 369. §-a. A BH2015. 71. számon is közzétett határozat szerint a végrehajtási eljárás megindulását megelőzően az adós jogvédelme indokolja a megállapítási kereset indítását, mert nem élhet a végrehajtás megszüntetése vagy korlátozása iránti per eszközével, a végrehajtás elrendelése pedig olyan jelentős joghátrányt okozhat, amelynek elkerülése érdekében indokolt a megállapítási per lehetősége. Ezzel szemben a másodfokú bíróság jogerős ítéletében arra hivatkozott, hogy jogvédelmük érdekében módjukban áll megállapítási per helyett érvénytelenségi perben bizonyítani fogyasztói minőségüket, illetve az állított érvénytelenséget, amely elvezethet a végrehajtás korlátozására vagy megszüntetésére. A

jogerős ítélet egyes megállapításai azonban nem koherensek. A másodfokú bíróság által felhívott érvénytelenségi perben előterjeszthető kereset ugyanis nem feleltethető meg a jelen perbeli keresetnek. Jogvédelmüket nem a szerződés érvényessé vagy hatályossá nyilvánítása szolgálja, hanem a velünk szemben folyamatban lévő, visszaélésen alapuló végrehajtási eljárások megszüntetése. A kereset alapossága esetén a végrehajtások megszüntetése a Vht. 211. § (1) bekezdése alapján automatikusan történne. Ha viszont egy érvénytelenségi perben a szerződés érvénytelensége megállapításra kerülne, akkor nem biztos, hogy a végrehajtási eljárások megszűnnének vagy azok korlátozására kerülne sor, nem érvényesülne automatizmus a Vht. 56. § (1) bekezdése alapján. A perben eljáró bíróságoknak azt kellett volna vizsgálniuk, hogy a jelen esetben a végrehajtási eljárás megindulását követően a megállapítási kereseten kívül áll-e rendelkezésükre egyéb olyan jogintézmény, ami az alperessel szemben jogaik védelmét szolgálja. Az elsőfokú bíróság hivatkozott a Pp. 528. § (2) bekezdés *b)* pontjára, de ettől eltér a másodfokú bíróság jogi érvelése, oly módon állapította meg a Pp. 172. § (3) bekezdésében foglalt feltételek fennállásának hiányát, hogy az igényérvényesítési lehetőségeket nem is vizsgálta. A másodfokú bíróságnak az érvénytelenségi perre történő hivatkozása egyrészt alaptalan, másrészt annak más a jogkövetkezménye, mint a megállapítási pernek. A hivatkozott határozat éppen azt rögzíti, hogy elvben indítható negatív megállapítási kereset a végrehajtás joga hiányának megállapítása iránt is, a végrehajtás elrendelését követően azonban a végrehajtás megszüntetési per vehető igénybe, tehát a megállapítási pernél hatékonyabb jogvédelmet biztosító eszköz a végrehajtás megszüntetése iránti kereset indítása. Az elsőfokú bíróság vizsgálta a jogérvényesítés egyéb módját, a másodfokú bíróság azonban az elsőfokú ítélettől és a hivatkozott határozattól eltérő indokolása alapján egyéb jogérvényesítési módot kísérelt meg találni. Márpedig abban az esetben, ha a végrehajtás megszüntetése vagy korlátozása iránti perben, valamint az érvénytelenségi perben nem érvényesíthetik a jelen perben érvényesített igényüket, akkor elvben negatív megállapítási keresetet indíthatnak a végrehajtás joga hiányának megállapítása iránt. Annak vizsgálata, hogy a végrehajtás megindulását követően jogvédelmüket egyéb intézmény megfelelően szolgálhatja-e, meghaladja a jelen felülvizsgálati kérelem kereteit, mivel a jogerős ítélet e körben a keresetükkel nem ekvivalens petitumra utalt.

[18] A Kúria közzétett határozatától való eltérés körében előadták, hogy a másodfokú bíróság nem tett eleget a Pp. 346. § (5) bekezdésében foglalt indokolási kötelezettségének. A hivatkozott határozatból idézték, hogy a felperes valamely jog vagy jogviszony fennállásának vagy fenn nem állásának a megállapítását kérheti, amelyből kiindulva elvben negatív megállapítási kereset indítható a végrehajtás joga hiányának a megállapítása iránt is. Ezzel szemben a jogerős ítélet azt tartalmazza, hogy a hivatkozott határozat a jelen ügyre nézvést elvesztette precedensképeségét. Egyrészt ilyen jogi terminus nem létezik, másrészt a Pp. 346. § (5) bekezdése jogkérdésben történő eltérést, nem pedig tényállási elemekben történő eltérést rögzít, a jogkérdés és az ügyszakosság nem ugyanazt jelenti. A hivatkozott határozat szerint elvben negatív megállapítási kereset indítható a végrehajtás joga hiányának a megállapítása iránt is, ezért vizsgálendő, hogy a másodfokú bíróság ezt miért nem tartja lehetségesnek. A Kúria végzésében az első jogerős ítéletet éppen az indokolás hiányossága miatt helyezte hatályon kívül, így a jogerős ítélet indokolása logikailag nem elfogadható.

[19] A Kúria Gfv.V.30.439/2022/15. számú határozatának elvi tartalma megfelel a jelen ügynek: ők a végrehajtás feltételeinek hiányára hivatkozással a végrehajtási eljárás megindítása után jogaikat nem tudják megvédeni külön jogorvoslati eszközökkel, sem a végrehajtási záradék törlésével, sem a végrehajtás megszüntetése iránti per indításával, így

fennállnak a megállapítási kereset feltételei. Ennek a határozatnak az elvi tartalma olyan jogkérdés, amelytől való eltérést a másodfokú bíróság nem indokolta meg. Ennek a határozatnak a [25] bekezdése szerint, ha a kereseti kérelem ugyan pontatlan, azonban – a tartalom szerinti elbírálás elvére [Pp. 110. § (3) bekezdés] tekintettel – jogkérdés megállapítását célozza, akkor az szükségszerűen magában foglalja a jogosult közvetlen végrehajtás kezdeményezésére való joga fenn nem állásának a megállapítása iránti kereseti kérelmet is. E kereset tehát nem tény, hanem jog megállapítására irányult, amelynek előterjesztése a Pp. 172. § (3) bekezdése értelmében nem kizárt. Ehhez hasonlóan ők is arra hivatkoztak, hogy nem áll fenn a jogosult közvetlen végrehajtás kezdeményezésére való joga. Bár a kereseti kérelem pontatlan volt, mivel helyes a jogerős ítéletnek az a következtetése, hogy okiratból nem ered követelés, csak jogviszonyból, azonban egyrészt a közjegyzői okiratból eredő követelés közvetlen végrehajtás útján történő érvényesítéshez való jog fenn nem állása szükségszerűen magába foglalja a jogosult közvetlen végrehajtás kezdeményezésére való joga fenn nem állásának a megállapítása iránti kereseti kérelmet is, másrészt ebből nem következik az, hogy a kereset minden elemében alaptalan. A másodfokú bíróság szerint a közvetlen végrehajtás értelmezhetetlen, ehhez képest határozatában a Kúria is ezt a szófordulatot használta. Ezt meghaladóan a jogerős ítélet szerint „a végrehajtás útján történő érvényesítéshez való jog” nem létező alanyi jog, ugyanakkor a Kúria határozata konkrétan ezen joggal kapcsolatos megállapításra utal, amely vonatkozásában tehát lehetséges megállapítási kereseti kérelem.

[20] A Kúria Gfv.VI.30.328/2021/6. számú határozatból kiemelte, az, hogy a megállapítási kereset valamely jog vagy jogviszony fennállásának vagy fenn nem állásának a megállapítását jelenti, nem a kereseti kérelem szövegszerű megfogalmazásával szemben támasztott és eltérést nem engedő kíváncsi, hanem a megállapítási kereset természetéből és rendeltetéséből következő sajátja. Bár a jelen esetben – a fentiek szerint – a kereseti kérelem pontatlan volt, az ténylegesen magában foglalta a jogosult közvetlen végrehajtás kezdeményezésére való joga fenn nem állásának a megállapítása iránti kereseti kérelmet is, másrészt abból nem következik, hogy a kereset minden elemében alaptalan lenne. A Kúria e határozata [30] bekezdésében rögzítette, hogy a Pp. 172. § (3) bekezdése nem hordozza a korábbi szabályozástól (régi Pp. 123. §) és gyakorlattól való eltérés szándékát, ezért értelmezhetetlen a jogerős ítéletnek az a megállapítása, amely szerint a hivatkozott határozat a régi Pp. 123. §-át értelmezte, míg a jelen ügyben a Pp. rendelkezései alkalmazandók.

[21] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében kérte a jogerős ítélet hatályában fenntartását.

[22] Indokolása szerint a jogerős ítélet megfelel a jogszabályoknak, a másodfokú bíróság helyesen értelmezte a Pp. 172. § (3) bekezdését. A megállapítási per indítása feltételeinek vizsgálata céljából folyamatban lévő jogegységi eljárásban meghozandó határozat fog választ adni arra a kérdésre, hogy a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott kúriai határozatok a jövőben alkalmazhatók-e. Mindenben egyetértett a másodfokú bíróság által a kereseti kérelem egyes tartalmi elemei vonatkozásában adott részletes levezetéssel.

A Kúria döntése és jogi indokai

[23] A Pp. 413. § (1) bekezdése és a Pp. 423. § (1) bekezdése alapján a Kúria a jogerős határozatot a felülvizsgálati kérelemben megjelölt megsértett jogszabályhely, az ott előadott jogszabálysértés, illetve a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérés, valamint a kérelem jogi indokai által meghatározott keretek között vizsgálhatja felül.

[24] Ahogy a Kúria Pfv.I.21.274/2023/5. számú határozata [37] bekezdésében már kifejtette, a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérésre hivatkozás esetén a felülvizsgálati kérelemnek tartalmaznia kell a Kúria közzétett határozatát és annak azt a részét, amelytől a felülvizsgálattal támadott ítéleti rendelkezés jogkérdésben eltér [Pp. 413. § (1) bekezdés *c*) pont]. A Pp. 413. § (1) bekezdése a felülvizsgálati kérelem szükséges tartalmi elemeit kógens és taxatív módon szabályozza. Az e jogszabályi rendelkezésben felsorolt tartalmi elemek közötti logikai kapcsolatot a jogszabályszerkesztésről szóló 61/2009. (XII. 14.) IRM rendelet (a továbbiakban: Jszer.) 7. § (1) bekezdésében írtak szerint vizsgálva megállapítható, hogy – a Pp. 413. § (1) bekezdés *d*) pontjához fűzött „és” kötőszó alapján [Jszer. 7. § (2) bekezdés *b*) pont] – a felülvizsgálati kérelemnek mindig tartalmaznia kell az *a*), *b*) és *d*) pontban írtakat, ugyanakkor – a *c*) és az *e*) pont normaszövege alapján – a *c*) és az *e*) pontban megjelölteket csak a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérésre hivatkozás és a végrehajthatóság felfüggesztése iránti kérelem előterjesztése esetén. Erre figyelemmel, ha a fél felülvizsgálati kérelmét a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérésre alapítja, abban az esetben is fel kell tüntetnie azt a jogszabályi rendelkezést, amit a másodfokú bíróság álláspontja szerint a Kúria hivatkozott határozatától eltérően – így jogszabálysértően – értelmezett és alkalmazott. A Pp. normaszövegének nyelvtani értelmezésén túl ez az értelmezés következik az alábbiakból is. A bíróságok – és így a Kúria is – értelmezik és alkalmazzák, nem pedig alkotják a jogot [vö. Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdés és 28. cikk, Bszi. 2. § (2) bekezdés]. A bíróságoknak a jogszabályokat kell alkalmazniuk, a bírák csak a törvénynek vannak alárendelve, a jogszabályok alapján – meggyőződésüknek megfelelően – kell döntenük [Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdés, Bszi. 3. §]. A bíróságok a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben eltérhetnek, csak azt indokolniuk kell [Pp. 346. § (5) bekezdés], míg a mindenkire kötelező jogszabályoktól [Alaptörvény *R*) cikk (2) bekezdés, *T*) cikk (1)-(2) bekezdés] nem térhetnek el, azok érvényesülését kell biztosítaniuk [Bszi. 2. § (2) bekezdés]. Ha a bíróság jogerős határozatában az adott ügyben alkalmazandó jogszabályi rendelkezést a Kúria valamely határozatától eltérően értelmezte és alkalmazta, és a felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálása során a Kúria arra a következtetésre jut, hogy ez az eltérés nem volt indokolt, akkor a jogerős határozat ténylegesen (végső soron) jogszabálysértő. Ebből következően, ha a fél felülvizsgálati kérelmét a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérésre alapítja, abban az esetben is fel kell tüntetnie azt a jogszabályi rendelkezést, amit a másodfokú bíróság álláspontja szerint a Kúria hivatkozott határozatától eltérően értelmezett és alkalmazott, mert az eltérés e jogszabályhely megsértését, téves értelmezését valósítja meg. Ezt az értelmezést támasztja alá a felülvizsgálat engedélyezésével kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 1/2021. (VII. 12.) PK vélemény 5. pontja – amely szerint a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben eltérés esetén az engedélyezés eltérő jogértelmezésen (vagyis egy jogszabály eltérő értelmezésén) alapul –, valamint az 5. pont indokolásának az a szövegrésze is, amely szerint „[h]a megállapítható, hogy a jogerős ítélet a Kúria által a fentiek szerint meghozott és közzétett határozattól eltér, a fél által állított jogszabálysértésre tekintettel a felülvizsgálatot engedélyezni kell”. Ahogy a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa már több határozatában rámutatott, a jogkérdésben eltérésnek konkrétan kell lennie: ki kell munkálni, hogy a támadott határozat konkrétan

melyik jogszabályi rendelkezésre vonatkozó mely jogértelmezést, hol nem tartotta be, hol tért el a támadott ítélet jogkérdésben a Kúria közzétett jogértelmezésétől, vagyis pontos jogértelmezésre vonatkozó álláspontnak kell pontos jogértelmezésre vonatkozó állásponttal ütköznie {Kúria Jpe.I.60.011/2021/3. [22], Jpe.II.60.002/2022/3. [11]}. Nem alkalmas érdemi elbírálásra az a felülvizsgálati kérelem, amelyben a fél nem jelöli meg, hogy pontosan mely jogkérdés az, amelyben a jogerős ítéletet ellentétesnek tartja a hivatkozott határozattal {Kúria Pfv.II.20.972/2022/2. [11], Gfv.V.30.193/2023/9. [29]}. Mindezek alapján a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérésre hivatkozás esetén a felülvizsgálati kérelemnek tartalmaznia kell egyrészt a Kúria közzétett határozatát és annak azt a részét, amelytől a felülvizsgálattal támadott ítéleti rendelkezés jogkérdésben eltér, másrészt azt a jogszabályi rendelkezést, amit a másodfokú bíróság a Kúria hivatkozott határozatától eltérően értelmezett és alkalmazott, harmadrészt a jogkérdés megjelölését, vagyis a megsértettként megjelölt jogszabályi rendelkezés eltérő értelmezéseinek levezetését és azok eredményét.

[25] A jelen ügyben a felperesek felülvizsgálati kérelmük III. pontjában jelölték meg az általuk megsértettként állított jogszabályhelyet [Pp. 172. § (3) bekezdés], míg a IV. pontban a Kúria jogkérdésben való eltéréssel érintett közzétett határozatait. Felülvizsgálati kérelmük IV. pontjában azt is állították, hogy a másodfokú bíróság nem tett eleget a Pp. 346. § (5) bekezdésében foglalt indokolási kötelezettségének, de erre a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérés indokolása körében – és nem jogszabálysértésként – hivatkoztak. Mindezekre figyelemmel a felperesek felülvizsgálati kérelme – tartalma alapján [Pp. 110. § (3) bekezdés] – arra vonatkozott, hogy a másodfokú bíróság a Kúria közzétett határozataitól eltérően – ezért jogszabálysértően – értelmezte és alkalmazta a Pp. 172. § (3) bekezdését.

[26] A Magyar Közlöny 2024. évi 61. számában, 2024. június 10-én tették közzé a 4/2024. JEH határozatot (a továbbiakban: JEH határozat) a megállapítási per megindítása feltételeinek vizsgálatáról. E szerint a Pp. 172. § (3) bekezdése alapján – az elévülés joghatásaként – indítható annak megállapítása iránti per, hogy a követelés bírósági eljárásban nem érvényesíthető, ha a felperessel szemben a jogosult a közjegyzői okiratba foglalt követelés érvényesítése iránt nem kezdeményezett végrehajtási eljárást. A JEH határozat jogegységi határozatként az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése, valamint a Bszi. 24. § (1) bekezdés c) pontja és a 42. § (1) bekezdése alapján 2024. június 10-étől a bíróságokra – így a Kúriára is – kötelező. A JEH határozat tartalma – így különösen annak [60]-[63] bekezdése – alapján a bíróságokra kötelezően eldőlt az a jogértelmezési kérdés, hogy ha a felperes ellen nem indult végrehajtási eljárás, akkor a végrehajtás elrendelése és az ebből eredő hátrányos jogkövetkezmények elkerülése érdekében indítható annak megállapítása iránti per, hogy a követelés – elévülés miatt – bírósági eljárásban nem érvényesíthető.

[27] A jelen ügyben azonban a felperesekkel szemben – végrehajtási záradékolás útján elrendelt – végrehajtás van folyamatban. A felülvizsgálati kérelemben és a JEH határozat [64] bekezdésében is hivatkozott, a Kúria Gfv.V.30.439/2022/15. számú határozatában írtak szerint a végrehajtási eljárás megindítása után is lehetséges megállapítási kereset indítása, ha az adós külön jogorvoslati eszközökkel nem tudja jogait megvédeni. E határozat megfogalmazásából kitűnik, hogy mindig csak az adott tényállás alapján, a konkrét körülmények figyelembevételével dönthető el, hogy az adós számára rendelkezésre állnak-e a szükséges külön jogorvoslati eszközök, azaz más jogi eszközökkel elérhető-e a jogvédelme. A felperesek és a másodfokú bíróság álláspontja e tekintetben nem jogkérdésben tér el, hanem abban, hogy a konkrét tényállás mellett a külön jogorvoslati eszközök tényleges rendelkezésre

állását és azok megfelelőségét miként értékeli. Ez a jogvita eldöntéséhez kapcsolódó olyan mérlegelési kérdés, ami a jogkérdésben való eltérés körében nem vizsgálható. A jogvédelmi szükséglet követelményét a Pp. 172. § (3) bekezdésének a megsértésével összefüggésben lehetett volna figyelembe venni, amit viszont az alábbi körülmények zártak ki.

[28] A jelen ügyben a felperesek keresetükben annak megállapítását kérték, hogy az alperesnek a közjegyzői okiratokból eredő követeléseinek közvetlen végrehajtás útján történő érvényesítéséhez való joga nem áll fenn. A másodfokú bíróság jogerős ítélete [20] bekezdésében rögzítette a felperesek kereseti kérelmét, majd a [21]-[23] bekezdésben ebből kiindulva indokolta, hogy a felperesek által a megjelölt tartalommal előterjesztett kereset milyen okból alaptalan. A felperesek felülvizsgálati kérelmükben sérelmezték kereseti kérelmük másodfokú bíróság általi értelmezését, valamint arra hivatkoztak, a bíróságoknak vizsgálniuk kellett volna, hogy a végrehajtás megindulását követően jogvédelmüket egyéb intézmény megfelelően szolgálhatja-e, egyidejűleg kifejezetten azt adták elő, hogy ez utóbbi nem tárgya a jelen felülvizsgálati eljárásnak – ez meghaladja a jelen felülvizsgálati kérelem kereteit –, mert a jogerős ítélet a keresetükkel nem ekvivalens petitumra utalt. A felperesek tehát felülvizsgálati kérelmüket arra alapították, hogy a másodfokú bíróság érdemi döntése során rosszul értelmezte az általuk előterjesztett kereseti kérelmet, érdemi döntése ezért helytelen, ugyanakkor a felülvizsgálatnak nem tárgya annak vizsgálata, hogy a végrehajtás megindulását követően a jogerős ítéletben megjelölt egyéb jogintézmény megfelelően szolgálhatja-e jogvédelmüket.

[29] Ahogy a Kúria már több határozatában kifejtette, a Kúria nem vizsgálhatja a kereset tartalmi értelmezésének helyességét, ha a fél felülvizsgálati kérelmében nem állította a tartalom szerinti elbírálás elvének megsértését {Kúria Pfv.I.20.807/2023/5., megjelent: BH2024. 184. [48]; Kúria Pfv.I.20.617/2023/6. [37], Pfv.I.20.808/2023/11. [29], Pfv.I.20.970/2023/7. [35], Pfv.I.21.291/2023/9. [49]}. A Kúria ezért azt nem vizsgálhatta, hogy a másodfokú bíróság tartalma szerint vette-e figyelembe a kereseti kérelmet, és ennek megfelelően bírálta-e el. Mivel a felperesek felülvizsgálati kérelmükben kifejezetten arra hivatkoztak, hogy a kereseti kérelem helytelen értelmezése miatt ítélte a másodfokú bíróság alaptalannak a keresetet, arra pedig nem terjedhet ki a felülvizsgálat, hogy a végrehajtás megindítását követően jogvédelmüket a jogerős ítélet szerinti egyéb intézmény megfelelően szolgálhatja-e, ezért a felülvizsgálati kérelem nem vezethetett eredményre. A másodfokú bíróság jogerős ítéletében ugyanis arra a következtetésre jutott, hogy a felperesek oldalán jogvédelmi szükséglet sem áll fenn, mert az érvénytelenségi perrel meg tudják védeni jogaikat; a felülvizsgálati kérelem szerint pedig ennek a vizsgálatára nem terjed ki a felülvizsgálat, hiszen a másodfokú bíróság már a kereseti kérelmet is rosszul értelmezte. A Kúria ugyanakkor a kereset tartalmi értelmezésének helyességét – a Pp. 110. § (3) bekezdés megsértett jogszabályhelyként való megjelölése hiányában – érdemben nem vizsgálhatta, a Pp. 172. § (3) bekezdésének egyik feltételére – a jogvédelem szükségességére – pedig a felülvizsgálat pedig nem terjed ki, így – a jogerős ítélet felülvizsgálattal nem érintett következtetése szerint – a megállapítási kereseti kérelem egyik konjunktív feltételének a hiánya mindenképpen fennáll, amely önmagában kizárja a kereset alaposságának a lehetőségét.

[30] A felülvizsgálati kérelem az alábbiak miatt sem vezethetett eredményre. A Kúria több határozatában kifejtettek szerint {Kúria Gfv.I.30.373/2023/7. [24], Gfv.I.30.094/2024/10. [51]} – rendelkezési jogából fakadóan – a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél határozza meg, hogy a jogerős ítéletet milyen keretben támadja, valamint milyen határozat

meghozatalát kívánja, amelyekhez a Kúria kötve van, felülvizsgálati kérelmével a fél határolja körül a Kúria mozgásterének és cselekvési lehetőségeinek a kereteit. A Pp. törvényjavaslatának 419. oldalán írtak értelmében a felülvizsgálat eredménye a Kúria döntése, amelyet – kiindulva a felek rendelkezési jogából és a kérelemhez kötöttség elvéből – a felülvizsgálatot kérelmezőnek kell egyértelműen indítványoznia. A jelen ügyben a felperesek felülvizsgálati kérelmükben kizárólag a Pp. 172. § (3) bekezdésének a megsértését állították, valamint a jogerős ítélet hatályon kívül helyezése mellett kizárólag új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára kérték utasítani a másodfokú bíróságot. Nem adták elő azonban, hogy milyen okból kéri a másodfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasítani [Pp. 413. § (1) bekezdés *b*) pont], az új eljárás keretében milyen eljárási cselekmények lefolytatása, milyen okból szükséges, továbbá milyen tartalmú új határozat meghozatala indokolt és milyen okból.

[31] Mindezekre figyelemmel a Kúria nem állapította meg, hogy a jogerős ítélet sértené a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabályt, jogkérdésben eltérne a Kúria hivatkozott közzétett határozataitól, ezért azt a Pp. 424. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

[32] A felperesek felülvizsgálati kérelme nem vezetett eredményre. Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében kérte felülvizsgálati eljárási költségének a megtérítését, felszámítása azonban nem felelt meg a Pp. 81. § (2) bekezdésben írt követelményeknek. A költség összegét szabályozó jogszabályi rendelkezésre utalás körében csak a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (5) bekezdésére hivatkozott, de nem jelölte meg, hogy az IM rendelet mely rendelkezésében meghatározott összeg 50%-át számítja fel, így nem tüntette fel a jogszabály általa alkalmazni kért – a költség összegét szabályozó – rendelkezését. A Kúria ezért nem kötelezte a felpereseket az alperes részére felülvizsgálati eljárási költség megfizetésére a Pp. 82. §-a alapján {Kúria Gfv.I.30.243/2023/8. [2], Pf.V.25.115/2021/3. [22]-[24], Pf.V.24.892/2021/2. [9]-[16]}.

[33] A felperesek az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 51. § (1) bekezdése alapján mentesültek a felülvizsgálati eljárás illetékének ismételt megfizetése alól. Ennek ellenére a felperesek az Elektronikus Fizetési és Elszámolási Rendszer alkalmazásával megfizettek 70.000 (hetvenezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket, amelynek visszatérítését kérhetik az állami adóhatóságtól az Itv. 80. § (1) bekezdés *i*) pontja és a 81. § (2) bekezdése alapján.

[34] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet tárgyaláson kívül bírálta el a Pp. 405. § (1) bekezdése értelmében alkalmazandó Pp. 376. § (1) bekezdése alapján.

[35] Az ítélet ellen a Pp. 407. § (1) bekezdés *d)* pontja szerint nincs helye felülvizsgálatnak.

Budapest, 2025. február 25.

Dr. Szabó Klára s. k. a tanács elnöke, Dr. Parlagi Mátyás s. k. előadó bíró, Dr. Cseh Attila s. k. bíró, Dr. Mocsár Attila Zsolt s. k. bíró, Nyírőné dr. Kiss Ildikó s. k. bíró